

Forslag

til

Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse og lov om vandforsyning m.v.¹
(Målrettet arealbeskyttelse for at beskytte grundvand mod pesticider)

§ 1

I lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 21 b indsættes:

»§ 21 c. Inden for et i medfør af vandforsyningsloven udpeget boringsnært beskyttelsesområde til boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger, må der ikke foretages opblanding og påfyldning af pesticider samt udvendig vask af pesticidsprøjter eller etableres vaskepladser.

Stk. 2. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte nærmere regler om det i stk. 1 nævnte forbud.

Stk. 3. Miljø- og fødevarerministeren kan i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet i stk. 1.

Stk. 4. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte regler om adgangen til at meddele dispensation, herunder om vilkår, tidsbegrænsning og dokumentation.

Stk. 5. Stk. 1 finder ikke anvendelse, såfremt kommunalbestyrelsen efter § 24, stk. 1, har udstedt et påbud eller nedlagt et forbud, eller efter § 26 a, stk. 1, har pålagt rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som pålægger en tilsvarende rådighedsindskrænkning eller andre foranstaltninger, end hvad der gælder efter stk. 1.«

2. Efter § 64 c indsættes i *kapitel 8*:

¹ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (vandrammedirektivet), EF-Tidende 2000, nr. L 327, side 1, som ændret senest ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/105/EF af 16. december 2008 om miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken, om ændring og senere ophævelse af Rådets direktiv 82/176/EØF, 83/513/EØF, 84/156/EØF, 84/491/EØF og 86/280/EØF og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EF af 21. oktober 2009 om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider, EU-Tidende 2009, nr. L 309, side 71.

»§ 64 d. Miljø- og fødevarerministeren fastsætter nærmere regler om, i hvilke situationer der vil blive ydet godtgørelse til ejeren af en vaskeplads for den rådighedsbegrænsning, forbuddet efter § 21 c indebærer, samt om beregning og udbetaling af godtgørelsen.«

3. I § 110, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »§ 21 b,«: »§ 21 c, stk. 1,«.

4. I § 110, stk. 3, indsættes efter »§19 a,«: »§ 21 c, stk. 2,«, og efter »§ 56, stk. 3,«: »§ 64 d,«.

§ 2

I lov om vandforsyning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 125 af 26. januar 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 11 a, stk. 1, nr. 4, ændres »over for, og« til: »overfor,«.

2. I § 11 a, stk. 1, nr. 5, ændres »(indsatsområder).« til: »(indsatsområder), og«.

3. I § 11 a, stk. 1, indsættes som nr. 6:

»6) boringsnære beskyttelsesområder til boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger.«

4. I § 52 a, stk. 1, indsættes efter nr. 11 som nyt nummer:

»12) udgifter til dækning af en økonomisk godtgørelse fastsat efter regler udstedt i medfør af § 64 d i lov om miljøbeskyttelse,«.

Nr. 12 til 14 bliver herefter nr. 13 til 15.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 2018.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

1.1 Formål – aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

1.2 Baggrund

1.2.1 Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

1.2.2 Boringsnært Beskyttelsesområde, BNBO

2. Lovforslagets indhold

2.1 Miljøbeskyttelsesloven

2.1.1 Forbud mod opblanding, påfyldning af pesticider og udvendig vask i BNBO

2.1.1.1 Gældende ret

2.1.1.2 Miljø- og fødevarerministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.2. Vandforsyningsloven

2.2.1 Udpegning af BNBO

2.2.1.1 Gældende ret

2.2.1.2 Administrativ praksis

2.2.1.3 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser og den foreslåede ændring

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

5. Administrative konsekvenser for borgerne

6. Miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1 Formål – aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Forslaget er en gennemførelse af en del af den politiske aftale om pesticidstrategi 2017-2021, der er indgået mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti den 21. april 2017. Aftalen skal udgøre en ramme for en reduceret pesticidbelastning og sikre en fornuftig og sikker brug af pesticider i Danmark. Konkret gennemfører forslaget pesticidstrategiens punkt 4 om styrkelse af målrettet arealbeskyttelse. De beføjelser der gives i lovforslaget, skal ikke anvendes ud over, hvad der er nødvendigt for at gennemføre aftale om pesticidstrategi 2017-2021.

Formålet med lovforslaget er at styrke den målrettede beskyttelse af grundvandet mod forurening med pesticider inden for drikkevandsboringers nærområde.

Forslaget indeholder en hjemmel til, at miljø- og fødevarerministeren i en bekendtgørelse kan udpege boringsnære beskyttelsesområder (BNBO).

Forslaget omfatter også forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og udvendig vask af pesticidsprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser.

Under forudsætning af, at ordningen kan godkendes under statsstøttere reglerne, forventes det, at ejere af vaskepladser ydes godtgørelse for allerede etablerede vaskepladser inden for et udpeget BNBO og for vaskepladser, der ikke befinder sig inden for et område, der bliver udpeget som BNBO i 2018, men som kommer til at ligge inden for et BNBO på baggrund af en senere udpegning. Indvendig vask af pesticidsprøjter og den efterfølgende håndtering af vaskevandet er reguleret i bekendtgørelse nr. 906 af 24. juni 2016 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler med henblik på at dette kan foregå miljømæssigt fuldt forsvarligt. Der ydes alene godtgørelse for vaskepladser, der lever op til kravene i vaskepladsbekendtgørelsen, og det forventes, at der i de tilfælde, hvor ejeren eller vandforbrugerne rammes atypisk hårdt af forbuddet, vil blive givet en dispensation fra reglerne. Lovforslaget har således ikke et ekspropriativt sigte.

1.2 Baggrund

Danmark har noget af verdens bedste drikkevand. Næsten alle steder i Danmark kan man indvinde grundvand, der er så rent, at det kan bruges som drikkevand efter en simpel vandbehandling. Dansk grundvandspolitik bygger på at beskytte grundvandet mod forurening i stedet for at rense det.

1.2.1 Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Den politiske aftale har følgende ordlyd:

Indledningen:

”Strategien giver jordbrugserhvervene stabile produktionsvilkår uden at gå på kompromis med beskyttelse af grundvand, miljø, sundhed og fødevarer sikkerhed, og der indføres, som en forstærket beskyttelse af

grundvandet mod pesticider inden for BoringsNære BeskyttelsesOmråder (BNBO), forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidesprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser.”

Aftaleparterne er enige om:

”4) Styrkelse af målrettet arealbeskyttelse for at beskytte grundvand mod pesticider inden for BNBO ved forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidesprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser.”

Fra bilaget om målrettet arealbeskyttelse:

”Indsatsen omhandler et forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidesprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser. Der ydes kompensation for allerede etablerede vaskepladser finansieret over vandprisen. Det skønnes, at der maksimalt er 100 bedrifter med en vaskeplads inden for BNBO, og at engangskompensation vil udgøre maksimalt 10 mio. kr. Da antallet af vaskepladser er estimeret med en stor usikkerhed, vil det under det lovforberedende arbejde blive kortlagt, hvor mange vaskepladser, det konkret drejer sig om, og hvordan udgifterne på vandprisen fordeler sig i forskellige områder. Aftalekredsen præsenteres for et udkast til lovforslag forud for ekstern høring.

På nuværende tidspunkt er der afgrænset BNBO omkring alle almene vandforsyningsboringer og udpeget sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder på sandjorde. Ny viden om lerjorder fra forskningsprojekterne i 2020 vil vise, om det er muligt at udpege sprøjtemiddelfølsomme lerjorde. Samtidigt vil resultaterne fra den nye VAP-mark [repræsentativ forsøgsmark], der repræsenterer 5-10 % af lerjorderne i de områder, hvor der er et tyndt lerlag over kalken, vise, om disse arealer er mere følsomme end de andre VAP-marker. Forbuddet træder i kraft, når BNBO er udpeget.”

1.2.2 Boringsnære beskyttelsesområder, BNBO

Indvindingsboringer

Der er omtrent 7.000 indvindingsboringer til almene vandforsyninger i Danmark. Ved almene vandforsyninger forstås den person eller juridiske enhed, der ejer et eller flere vandforsyningsanlæg, der forsyner eller har til formål at forsyne mindst 10 ejendomme hver, jf. vandforsyningslovens § 3, stk. 3. En almen vandforsyning kan således være såvel kommunalt som privat ejet af enten en enkeltperson eller en juridisk enhed. Nær en vandindvindingsboring kan der være særlige forhold, som gør det ekstra vigtigt at beskytte grundvandet mod forurening. Inden for nærområdet til vandforsyningerne er der kort strømningstid til en indvindingsboring og dermed kort tid til at træffe forholdsregler, hvis der skulle ske forurening af grundvandet. Samtidig sker der relativt ringe fortynding af en eventuel forurening i grundvandet inden for dette område. Tilsammen betyder dette, at der kan være særlige behov for beskyttelse af nærområdet omkring en boring og særlig opmærksomhed på aktiviteter, der indebærer en risiko for forurening af grundvandet. Dette gælder særligt for pesticider, hvor bl.a. mindre spild af ikke opblandet pesticid kan betyde overskridelser af grænseværdier for drikkevand.

Pesticider er identisk med plantebeskyttelsesmidler, som er defineret i § 33, nr. 1, lovebekendtgørelse nr. 115 af 26. januar 2017, lov om kemikalier.

Vaskepladser

En vaskeplads er ifølge bekendtgørelse nr. 906 af 24. juni 2016 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler (vaskepladsbekendtgørelsen) defineret således:

”Vaskeplads: Areal til påfyldning, rengøring og vask af sprøjter, traktorer og andet materiel, der bruges til erhvervsmæssig udbringning af plantebeskyttelsesmidler.”

Sådanne vaskepladser, der skal forhindre punktkildeforurening, er etableret til opblanding og påfyldning af pesticider på sprøjten med henblik på udbringning på marken, og til udvendig vask af pesticidesprøjten. Der findes ikke statslige eller kommunale registre over vaskepladser, og det har under det lovforberedende arbejde ikke været muligt at kortlægge det præcise antal eller den geografiske placering af vaskepladser i BNBO. På baggrund af det foreliggende datagrundlag skønnes, at der er mellem 30-100 vaskepladser placeret i BNBO. Det bemærkes, at der er stor usikkerhed forbundet med estimatet, og det er ikke muligt at vurdere, hvordan udgifterne på vandprisen fordeler sig i forskellige områder.

Indvendig vask af pesticidesprøjter er selvstændigt reguleret, se lovforslagets særlige bemærkninger til § 1, nr. 1.

Kommunale og statslige beregnede og afgrænsede BNBO

Når der tales om BNBO, skelnes der mellem at beregne, afgrænse og udpege. Beregningen er den proces, hvor det på baggrund af nogle faglige parametre beregnes, hvordan et BNBO til den konkrete boring vil kunne se ud. Afgrænsninger foretages udelukkende af kommunerne, og udgør en administrativt fastsat afgrænsning. Den sker typisk med baggrund i den beregnede BNBO. Der kan dog være brug for at foretage justeringer, hvis der for det pågældende område gør sig særlige vilkår gældende. Der kan af forskellige årsager være et behov for at foretage en bedre beskyttelse af en given boring, eksempelvis hvis der er en viden om, at det i det pågældende område kan blive svært at finde en alternativ boringsplads i tilfælde af, at den eksisterende boring forurenes. Udpegning sker via udstedelse af en bekendtgørelse, hvoraf udpegningen fremgår og derved bliver en del af gældende ret. Udpegning kan udelukkende foretages i statsligt regi.

Der findes i dag både kommunale og statslige beregninger af BNBO, og en del af lovforslaget handler om at give Miljø- og fødevarerministeren kompetence til at udpege BNBO, der skal udgøre grundlaget for de nye regler om, at påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidesprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser, bliver forbudt.

Kommunerne vil fortsat have mulighed for at udstede påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand efter miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1. Det betyder, at kommunerne fortsat kan udstede påbud eller nedlægge forbud uden for BNBO, ligesom kommunerne inden for BNBO kan udstede påbud og nedlægge forbud, der er mere vidtgående, end de påbud og forbud, som efter lovforslagets gennemførelse vil følge af udpegning af BNBO. Det er ikke alle kommuner, der har udnyttet denne mulighed i § 24, stk. 1, hvilket vil

sige, at det langt fra er alle afgrænsede BNBO, der er fulgt op af yderligere juridiske bindinger, end der allerede gælder efter bekendtgørelse nr. 1697 af 21. december 2016 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse samt bekendtgørelse nr. 240 af 27. februar 2017 om jordvarmeanlæg. Se nærmere herom i afsnit 2.2.1.1 om gældende ret.

Størrelsen på BNBO

Et gennemsnitlig statsligt afgrænset BNBO udgør 2,5 ha, men der er stor variation fra det mindste til det største BNBO. Et gennemsnitligt jordbrug er i 2015 opgjort til ca. 72 ha.

Tablet 1. Oversigt over størrelsesfordeling af de ca. 4.000 BNBO, hvor Miljøstyrelsen har foretaget beregning af arealet.

Areal (hektar)	Antal BNBO	Andel (%)
0 – 5	3.336	84,1
5 – 10	412	10,4
10 – 15	103	2,6
15 – 20	45	1,2
20 – 50	52	1,3
50 – 82	16	0,4

Tabellen viser størrelsen af de ca. 4.000 BNBO, hvor Miljøstyrelsen har foretaget beregning af størrelsen. Heraf har ca. 85 % et areal på 0-5 hektar (ha). Hertil kommer ca. 3.000 BNBO, som er afgrænset af kommunerne, hvor Miljøstyrelsen ikke har eller forventes at få en endelig oversigt over størrelsesfordelingen.

2 Lovforslagets indhold

2.1 Miljøbeskyttelsesloven

2.1.1 Forbud mod opblanding, påfyldning af pesticider og udvendig vask i BNBO

2.1.1.1 Gældende ret

Kommunerne har i dag forskellige muligheder for at beskytte grundvandet mod bl.a. pesticider. Det kan ske ved at udstede påbud om rådighedsindskrænkninger i medfør af miljøbeskyttelseslovens bestemmelser i § 24, stk. 1, hvorefter der kan udstedes påbud eller forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg, og § 26 a, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen kan gennemføre tvungne rådighedsindskrænkninger, forudsat at der er vedtaget en indsatsplan for området efter vandforsyningslovens relevante bestemmelser herom, jf. vandforsyningslovens § 13, stk. 1 og § 13 a, stk. 1. I begge de nævnte tilfælde kan kommuner anvende BNBO som en mulighed for geografisk at afgrænse det

område, der ønskes beskyttet af hensyn til drikkevandsboringen. Derudover er der ved miljøbeskyttelseslovens § 21 b udlagt en 25 meters beskyttelseszone omkring alle boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger. Inden for 25 meters beskyttelseszonen gælder bl.a. et forbud mod anvendelse af pesticider. Almene vandforsyninger udbetaler en årlig godtgørelse på 429 kr. pr. boring til den grundejer, som omfattes af § 21 b. Godtgørelsen udbetales i hovedreglen til ejere af grunde, hvorpå en boring er beliggende, jf. miljøbeskyttelseslovens § 64 c.

Bortset fra tilfælde, hvor der er fastsat begrænsninger efter de nævnte bestemmelser, er det lovligt at anvende godkendte pesticider på de områder, der er afgrænset som BNBO. Miljøstyrelsen godkender, i henhold til bestemmelser i pesticidforordningen (Forordning nr. 1107/2009/EF om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler), pesticider til salg og anvendelse i Danmark, når dette kan ske uden uacceptabel risiko for menneskers sundhed og for miljøet på baggrund af ansøgninger fra producenter og importører af pesticider.

Hvor påfyldning og vask sker forskellige steder i marken hver gang og ikke på en vaskeplads, er det dog et gældende krav efter vaskepladsbekendtgørelsen, jf. nedenfor, at dette sker i en afstand af mindst 300 meter fra indvindingssteder for vand til drikkevandsformål, såvel almene som ikke almene.

For at undgå forurening af vandmiljøet har der siden 2009 været fastsat regler i bekendtgørelsesform om oprettelse af vaskepladser i forbindelse med anvendelsen af pesticider. De gældende regler findes i bekendtgørelse nr. 906 af 24. juni 2016 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler (vaskepladsbekendtgørelsen). Sådanne vaskepladser, der skal forhindre punktkildeforurening, er etableret til opblanding og påfyldning af pesticider i sprøjten med henblik på udbringning på marken, og til udvendig vask af pesticidesprøjten. I vaskepladsbekendtgørelsen defineres en vaskeplads som et areal til påfyldning, rengøring og vask af sprøjter, traktorer og andet materiel, der bruges til erhvervsmæssig udbringning af plantebeskyttelsesmidler. Indvendig vask af pesticidesprøjter er som nævnt ovenfor reguleret i § 14 i vaskepladsbekendtgørelsen. Der henvises til afsnit 1.2.2 i de almindelige bemærkninger om BNBO.

Spild under påfyldning og rengøring af sprøjter var tidligere en væsentlig kilde til pesticider i overfladevand og grundvand. Risikoen for denne forurening er i dag væsentligt begrænset med reglerne om vaskepladser, herunder kravene ved påfyldning. Der er fastsat krav til sprøjteudstyret, samt til hvor og hvordan påfyldning og vask af sprøjteudstyr må finde sted. Endvidere er der regler for håndteringen af det vand, der er brugt til at vaske sprøjter med udvendig, og som derfor indeholder rester af sprøjtemidler. Vaskepladser skal etableres mindst 50 meter fra en indvindingsboring til en almen vandforsyning. Formålet med en vaskeplads er, at brugeren af en pesticidesprøjte hermed får mulighed for at opblande, påfylde og vaske sprøjten på et hensigtsmæssigt sted på bedriften og samtidig gøre det her hver gang, hvis dette ønskes. Man kan i stedet for at oprette en vaskeplads vælge at lade opblanding, påfyldning og vask finde sted ude i marken på de dyrkede arealer. Det er dog en betingelse for, at dette kan ske lovligt, at påfyldning og udvendig vask sker et nyt sted hver gang, så punktkildeforurening undgås, og at det sker på en mark med afgrøder, som pesticidet er godkendt til at behandle.

Der er som nævnt ovenfor særlige krav til indretningen af en vaskeplads. Reglerne på dette område finder anvendelse for vaskepladser, der er anlagt i overensstemmelse med vaskepladsbekendtgørelsens krav, og hvor der sker påfyldning af pesticider og udvendig vask af pesticidesprøjter. Det fremgår af bekendtgørelsen,

at vaskepladser oprettet i henhold til reglerne i bekendtgørelsen skal være udstyret med tæt belægning med afløb til gyllebeholder, eller en anden tæt, stationær beholder, og indrettet, så der ikke kan ske afledning til kloak, nedsivning i jorden eller afstrømning til ubefæstet areal.

En "vaskeplads", der ikke lever op til de netop refererede krav, er ikke omfattet af dette lovforslag. Her er det allerede efter de gældende regler ikke lovligt at gennemføre de pesticidrelaterede aktiviteter, som forslaget omhandler.

Det vil typisk være traditionelle jordbrugere (landmænd), der på frivilligt grundlag har valgt at etablere en vaskeplads. Også maskinstationer, golfklubber, gartnerier og planteskoler mv. kan have valgt denne løsning med etablering af en vaskeplads. Hvor der i dette lovforslag er anvendt betegnelsen jordbruger, vil det i det konkrete tilfælde også kunne omfatte en ejer af en vaskeplads, der ikke driver traditionelt landbrug, men fx en planteskole eller en golfklub.

2.1.1.2 Miljø- og fødevareministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Med henblik på at styrke en målrettet beskyttelse af grundvandet mod forurening med pesticider inden for almene drikkevandsboringers nærområde, foreslås det at indføre et forbud mod opblanding og påfyldning af pesticider og udvendig vask af pesticidesprøjter inden for et udpeget boringsnært beskyttelsesområde (BNBO) til almene indvindingsboringer, herunder på vaskepladser.

Et sådant forbud vil indebære, at det inden for det udpegede BNBO til en almen indvindingsboring bliver forbudt at fylde pesticider i sprøjtetanken. Det bliver tillige forbudt at opblande pesticidet uden for tanken med et andet pesticid, vand eller lignende, inden den samlede sprøjtevæske påfyldes sprøjtetanken, og det bliver forbudt at foretage udvendig vask af pesticidesprøjten, hvad enten dette foregår i marken på stedet for udbringningen eller på en vaskeplads med afløb af vaskevand med pesticidrester til opsamling i beholder på pladsen.

Hensigten med et sådant forbud er at undgå risiko for punktkildeforurening. Der kan ske uheld eller spild ved opblanding eller påfyldning af pesticider, og ligeså kan en defekt vaskeplads medføre forurening med pesticider. Ved at forbyde, at disse aktiviteter må foregå inden for et af miljø- og fødevareministeren udpeget BNBO til en almen indvindingsboring, mindskes risikoen for punktkildeforurening som følge af uheld og defekter samtidig med, at der skabes gode rammer for, at grundvandsbeskyttelsen er på et højt niveau og at det tilsikres at grundvandet fortsat har en kvalitet, som gør det egnet til drikkevand.

En allerede etableret vaskeplads vil som følge af forbuddet ikke længere kunne anvendes til ovennævnte pesticidrelaterede aktiviteter, men der er ikke noget krav om, at vaskepladsen nedlægges.

Forbuddet gælder kun for de af miljø- og fødevareministeren ved bekendtgørelse i medfør af den foreslåede nye hjemmel i vandforsyningsloven § 11 a, stk. 1, nr. 6, udpegede BNBO, jf. afsnit 2.2.1.3 nedenfor. Forbuddet gælder således ikke for de af staten eller kommunerne hidtil beregnede eller afgrænsede BNBO, jf. ovenfor i afsnit 1.2.2. Idet der henvises til udpegningen af BNBO efter vandforsyningslovens bestemmelser, vil forbuddet først have virkning, når denne udpegning er sket, hvilket forventes gennemført i løbet af 2018.

Der foreslås fastsat bestemmelser om, at overtrædelser af forbuddet mod opblanding og påfyldning af pesticider og udvendig vask af pesticidesprøjter inden for et udpeget BNBO, herunder på vaskepladser, skal være straffebelagt, jf. de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3 og 4.

Dispensationsmulighed

Reglerne vil desuden indeholde en dispensationsmulighed fra reglerne, der f.eks. kan være relevant for bedrifter, hvor hele bedriftens areal ligger inden for et udpeget BNBO. Det afgørende kriterium for undtagelsesvist at give dispensation vil være, om den konkret berørte ejer af en vaskeplads eller vandforsyningens forbrugere rammes atypisk hårdt.

Der vil blive meddelt dispensation i de helt særlige tilfælde, hvor forbuddet efter grundlovens § 73 vil indebære ekspropriation. Det er dog Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at det foreslåede forbud i almindelighed ikke vil rejse spørgsmål om ekspropriation efter grundloven.

Den typiske situation vil være, at jordbrugeren også har dyrkede arealer uden for BNBO og derfor har mulighed for at vaske og påfylde pesticidesprøjter i marken.

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der findes jordbrugere med et jordareal, der i det hele befinder sig inden for et BNBO. Miljøstyrelsen har ikke en opgørelse over den størrelsesmæssige fordeling af jordbrug sammenholdt med beliggenheden og størrelsen af BNBO.

I det tilfælde, hvor hele en jordbrugers dyrkningsareal er omfattet af et BNBO, kan der med den foreslåede ordning være tale om to forskellige situationer, der må vurderes særskilt:

- 1) Jordbrugeren har en etableret vaskeplads inden for BNBO, som med den foreslåede ordning nu ikke længere må anvendes til sit formål, og jordbrugeren har ikke i øvrigt et markareal uden for BNBO, hvor vedkommende kan påfylde og vaske sprøjter.
- 2) Jordbrugeren har ikke en vaskeplads, fordi vedkommende har valgt at påfylde og vaske sprøjter forskellige steder på sit dyrkningsareal, men med etableringen af forbuddet mod påfyldning og vask inden for BNBO har jordbrugeren ikke længere mulighed for at påfylde og vaske sprøjter inden for eget areal.

I begge tilfælde vil jordbrugeren med den foreslåede ordning være afskåret fra at kunne påfylde og foretage udvendig vask af sprøjter på eget areal. I eksempel 1 har jordbrugeren herudover haft udgifter til en vaskeplads, som vedkommende nu ikke længere må anvende til sit formål. Det er af hensyn til håndteringen af situationer som disse, at der er foreslået indsat en dispensationsbestemmelse i reglerne.

Som et yderligere aspekt til ordningen skal det nævnes, at vandindvindinger undertiden nedlægges og etableres et nyt sted, hvorved der i den forbindelse vil blive nedlagt og udpeget et nyt BNBO. Dette vanskeliggør yderligere kortlægningen af alle tænkelige situationer, der kan opstå med den foreslåede ordning. Der kan imidlertid også ske det, at en eksisterende vandindvinding med tilhørende BNBO nedlægges, og der vil kunne være det sammentræf, at det vedrører et BNBO, der dækker hele en jordbrugers areal, som herefter ikke længere vil være ramt atypisk hårdt som netop beskrevet.

Det er hensigten også at kunne dispensere i helt særlige tilfælde, hvis det vurderes, at der kun er en meget begrænset miljømæssig fordel ved, at vaskepladsen ikke længere må anvendes til håndteringen af pesticider, sammenholdt med ulemperne herved for ejeren af vaskepladsen. Der vil tillige kunne gives dispensation, hvis forbuddet vil have atypisk store konsekvenser for den berørte almene vandforsyning og de dertil tilkoblede vandforbrugere.

Godtgørelsesordning

Det foreslås, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om en godtgørelsesordning, hvorefter ejere af berørte vaskepladser vil blive kompenseret for den rådighedsbegrænsning, de udsættes for ved ikke længere at kunne anvende pladsen til de omhandlede pesticidrelaterede aktiviteter på grund af forbuddet. Det skønnes, at der er mellem 30-100 vaskepladser placeret i BNBO, og at engangskompensation samlet vil udgøre maksimalt 10 mio. kr. på landsplan. Det bemærkes, at der er stor usikkerhed forbundet med estimatet for antallet af vaskepladser og for størrelsen af de forventede udmålte godtgørelser, der vil variere afhængig af den konkrete vaskeplads. Det er ikke umiddelbart muligt at vurdere, hvordan udgifterne på vandprisen fordeler sig i forskellige områder.

De nærmere regler om godtgørelsesordningen vil blive fastsat i en bekendtgørelse. Det er meningen, at det i bekendtgørelsen skal fastsættes, at en ejer af en vaskeplads, der allerede er kompenseret for en tilsvarende rådighedsindskrænkning i forhold til vaskepladsen, idet der er truffet afgørelse om godtgørelse eller erstatning efter en relevant bestemmelse i miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 - det vil konkret være efter § 24, stk. 1, eller § 26 a, stk. 1, - eller der er indgået aftale herom efter vandforsyningslovens § 13 d, vil ikke blive yderligere kompenseret i henhold til den foreslåede bestemmelse. Her får forbuddet efter § 21 c ingen retsvirkning.

Det er hensigten at lade det fremgå af reglerne, at ejeren af en berørt vaskeplads, der ønsker godtgørelse for den påførte rådighedsindskrænkning, skal indsende en tro-og-love-erklæring til Miljøstyrelsen om, at vaskepladsen er beliggende i et udpeget BNBO, samt at vaskepladsen lever op til kravene i vaskepladsbekendtgørelsen. Der vil i Miljøstyrelsens skabelon til tro-og-love-erklæringen være indarbejdet konkrete spørgsmål, som ejeren skal kunne svare bekræftende på for at kunne få godtgørelse, herunder om vaskepladsens underlag er tæt, og om der er etableret en opsamlingsstank til vaskevandet, jf. vaskepladsbekendtgørelsens bestemmelser, og om at der ikke er modtaget godtgørelse eller erstatning for rådighedsindskrænkningen efter andre bestemmelser. Det er hensigten, at ejeren af vaskepladsen derudover skal dokumentere vaskepladsens værdi, der fratrækkes afskrivninger, og evt. vedlægge fotodokumentation. Beløbet for vaskepladsens værdi vil udgøre godtgørelsens størrelse. Ejeren af vaskepladsen forventes enten at kunne dokumentere værdien ved at fremsende regningen for etableringen eller ved at fremsende et eller flere uafhængigt indhentede tilbud på etablering af en tilsvarende vaskeplads. Det er således alle dokumenterbare etableringsomkostninger, der kompenseres for, både til materialer og arbejds løn. Derudover forventes ejeren af vaskepladsen at skulle angive etableringsåret, således at der ved beregning af godtgørelsen kan tages højde for afskrivninger af anlægget. Der er i princippet ikke nogen øvre grænse for det beløb, der kan udbetales, men der er i den politiske aftale regnet med en gennemsnitspris på 100.000 kr.

Den økonomiske godtgørelse kan være skattepligtig for modtageren.

Miljøstyrelsen vil ved sagsbehandlingen af ca. hver 10. ansøgning bede Landbrugs- og Fiskeristyrelsen om at foretage et kontrolbesøg, så det stikprøvevis kontrolleres, at de vaskepladser, der søges om godtgørelse for, lever op til kravene i vaskepladsbekendtgørelsen og til reglerne for opnåelse af godtgørelse.

Miljø- og Fødevarerministeriet tilsigter en godtgørelsesordning, der kan godkendes i EU som statsstøtte, der er forenelig med det indre marked. Der er igangsat en dialog med EU-Kommissionen med henblik på at afklare, om ordningen kan godkendes. Hjemlen til at fastsætte regler om en godtgørelsesordning vil ikke blive udnyttet, før Kommissionens godkendelse foreligger.

Det er hensigten, at udbetalingen af godtgørelser til de berørte ejere skal betales af de brugere af vandet, der har fordel af forbuddet eller påbuddet. I den forbindelse gennemføres de nødvendige ændringer i vandforsyningslovens § 52 a, stk. 1. Vandforsyningerne vil indregne udgifterne til såvel den økonomiske godtgørelse som til vandforsyningens administration af godtgørelsesordningen i vandprisen. Ved at indregne denne udgift i prisen på vand, er det de vandforbrugere, der har fordel af den ekstra beskyttelse mod punktkildeforurening, der bekoster den økonomiske godtgørelse.

Såfremt Miljøstyrelsen i forbindelse med den ovenfor nævnte sagsbehandling vurderer, at vaskepladsen er omfattet af reglerne om godtgørelse, sender Miljøstyrelsen afgørelsen videre til den almene vandforsyning, som udbetaler godtgørelsen.

2.2 Vandforsyningsloven

2.2.1 Udpeging af BNBO

2.2.1.1 Gældende ret

Kommunerne udarbejder indsatsplaner for områder udpeget efter vandforsyningslovens § 11 a, stk. 1, nr. 5, jf. vandforsyningslovens § 13, stk. 1. Derudover afgrænser kommunerne BNBO for hver enkelt vandindvindingsboring. Indsatsplanerne beskytter drikkevandsinteresserne, mens tiltag indenfor BNBO giver en supplerende beskyttelse af nærområdet omkring indvindingsboringen. På nuværende tidspunkt er der afgrænset BNBO omkring alle almene vandforsyningsboringer. Der er ikke afgrænset BNBO for ikke almene vandforsyninger.

BNBO henhører under kommunernes myndighedsområde, og det er dermed kommunerne, der har redigeringsadgang til det tema på Danmarks Miljøportal, hvor afgrænsningen af BNBO offentliggøres.

Der er ikke i lovgivningen krav om at etablere en vaskeplads, men med en vaskeplads har jordbrugeren mulighed for at påfylde og opblande pesticider og vaske pesticidesprøjter udvendig på samme sted hver gang. Uden en vaskeplads skal jordbrugere påfylde pesticider og vaske sprøjter udvendig forskellige steder på egne marker for at undgå nedsivning af pesticider på samme sted i koncentrerede mængder. Forudsætningen for ikke at bruge vaskeplads er, at påfyldning og udvendig vask sker et nyt sted hver gang for at undgå punktkildeforurening, og at dette finder sted på en mark med afgrøder, som pesticidet er godkendt til.

I den gældende lovgivning er der knyttet retsvirkninger til BNBO inden for flere områder.

Det gælder for det første miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen kan udstede påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand. I den forbindelse anvendes BNBO som geografisk afgrænsning af det område, inden for hvilket påbuddet eller forbuddet skal gælde. Se nærmere herom under afsnit 2.1.1.1 om miljøbeskyttelsesloven. Det skal bemærkes, at miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1 har et bredere anvendelsesområde end BNBO og kan anvendes til at sikre bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg mod enhver form for risiko for forurening. For at en kommune kan give påbud om rådighedsindskrænkninger efter miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, skal der være en konkret indvindingsinteresse i området, det vil sige enten en nuværende indvindingsboring eller en planlagt fremtidig indvinding. Det er ikke tilstrækkeligt, at området generelt har drikkevandsinteresser. Påbud om rådighedsindskrænkningen inden for sådanne områder, som har til formål at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat og pesticider, kan gives med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 1, hvilket dog forudsætter, at der er udarbejdet en indsatsplan efter vandforsyningslovens § 13 eller § 13 a for området. Det skal efter ordlyden i § 24, stk. 1, og § 26 a, stk. 1, bemærkes, at rådighedsindskrænkninger efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 1, udelukkende kan anvendes for at sikre mod risiko for forurening af nitrat og pesticider, mens miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1 kan anvendes mod alle typer forurening.

I det omfang der skønnes at være behov for at beskytte ikkealmene vandforsyninger, kan kommunerne med hjemmel i det eksisterende regelgrundlag fortsat give påbud eller nedlægge forbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1 og § 26 a, stk. 1. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvor en privat forsyning, som udelukkende forsyner et enkelt hus, udgør husstandens eneste vandforsyning, og der ikke er mulighed for tilkobling til en almen forsyning, eller hvor der er tale om vandindvindingsboringer, der forsynet et stort antal personer, men ikke 10 eller flere ejendomme.

Herudover findes der følgende regler, hvor BNBO anvendes som redskab til målrettet beskyttelse af vandforsyningernes nærområde:

§ 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1697 af 21. december 2016 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse. Herefter skal kommuneplanlægningen friholde arealer afgrænset som BNBO til almene vandforsyninger for udlæg af nye arealer til arealanvendelse, der medfører øget fare for forurening af grundvandet. Dette kan fraviges, såfremt kommunen i en grundvandsredegørelse, jf. planlovens § 11 e, stk. 1, godtgør, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse, herunder at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet muligt, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges, jf. § 2, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Endelig kan afstandskravet i § 9, stk. 5, i bekendtgørelse nr. 240 af 27. februar 2017 om jordvarmeanlæg på 300 meter mellem dybe vertikale jordvarmeboringer og almene vandforsyninger fraviges, såfremt der blandt andet sker en placering af anlægget uden for et efter BNBO-vejledningen beregnet BNBO, og dette lægges til grund for afstandsvurderingen.

§ 52 a, stk. 1, i lov om vandforsyning m.v. indeholder en udtømmende opregning af de udgifter, som en almen vandforsyning kan indregne i vandprisen. Under de udgifter, der er nævnt her, er f.eks. udgifter til

administration og udgifter til dækning af en fastsat økonomisk godtgørelse, jf. § 64 c i lov om miljøbeskyttelse.

Den gældende bestemmelse giver derimod ikke mulighed for at indregne udgifter til en økonomisk godtgørelse i anledning af det forbud, der først er aktuelt med dette forslag til ny § 64 d i miljøbeskyttelsesloven.

2.2.1.2 Administrativ praksis

Beregning af BNBOs arealmæssige udstrækning sker ud fra data om grundvandsmagasinet's egenskaber og vandindvindingens størrelse efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 fra 2007 om boringsnære beskyttelsesområder – BNBO samt efterfølgende præciseringer i Vejledende notat om boringsnære beskyttelsesområder – BNBO af 12. december 2011 og Præciseret vejledning om beregning af størrelse på boringsnære beskyttelsesområder, BNBO, af 2. juli 2013. Se nærmere om det faglige grundlag for beregningen af BNBO i afsnit 1.1.2. Ud fra de hidtidige, statslige afgrænsninger af BNBO vurderes den gennemsnitlige størrelse af BNBO at være cirka 2,5 ha. Det beregnede BNBO kan variere i udstrækning alt efter vandindvindingens størrelse samt naturgivne parametre, der beskriver grundvandsmagasinet.

Ifølge vejledningen beregnes arealet af BNBO ud fra de data, som foreligger for den konkrete boring, og i mangel af data ud fra forudsætninger baseret på værdier, som er anerkendte gennemsnitstal. De data, som indgår i beregningen, er følgende:

- Indvindingsmængden fra boringen.
- Strømningstiden til boringen. Denne fastsættes ud fra frekvensen af kontrollen med boringen. Jo større indvinding, jo kortere kontrolfrekvens.
- Mægtighed af magasinet. Dette er et udtryk for, hvor "tykke" vandlommerne i magasinet er.
- Magasinet's effektive porøsitet. Dette er et udtryk for, hvor hurtigt vand kan bevæge sig gennem grundvandsmagasinet.

I praksis anvendes BNBO ofte som en geografisk afgrænsning af det område, inden for hvilket kommunale påbud eller forbud meddeles og som argument for, at en kommune inden for det pågældende område ud fra en individuel og konkret faglig afvejning vurderer, at der er et særligt behov for beskyttelse mod forureningsrisiko for grundvandet.

Der er ikke praksis for at beregne BNBO for indvindingsboringer til ikke-almene vandforsyninger.

2.2.1.3 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås, at vandforsyningens § 11 a, stk. 1, ændres, således at der indsættes en ny nr.6 om, at miljø- og fødevarerministeren bemyndiges til at fastsætte regler, hvorved der udpeges boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) til boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger. Det betyder, at BNBO overgår fra at være et redskab, der anvendes af kommunerne i visse dele af lovgivningen som en

afgrænsning af et område, inden for hvilket bestemte retsvirkninger kan pålægges, til at være en juridisk udpegning, som staten er ansvarlig for.

Når staten udpeger BNBO i bekendtgørelsesform ved udmøntning af den foreslåede § 11 a, stk. 1, nr. 6, i vandforsyningsloven, er det hensigten, at kommunernes afgrænsning af BNBO skal lægges til grund for udpegningen. Dette forudsætter dog, at kommunernes afgrænsning er sket i medfør af retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 fra 2007 om Boringsnære beskyttelsesområder - BNBO samt efterfølgende præciseringer i Vejledende notat om boringsnære beskyttelsesområder - BNBO af 12. december 2011 og Præciseret vejledning om beregning af størrelse på boringsnære beskyttelsesområder, BNBO, af 2. juli 2013.

Miljøstyrelsen foretager på baggrund af sin faglige ekspertise opnået gennem grundvandskortlægningen en kvalitetssikring af disse forud for udpegning i bekendtgørelse. Der forventes således ikke en systematisk genberegning af kommunalt afgrænsede BNBO, men der foretages en kvalitetssikring med henblik på at sikre, at alle BNBO holder sig inden for retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 fra 2007 samt efterfølgende præciseringer, jf. afsnit 1.2.2.

Da der med lovforslaget udelukkende er lagt op til at myndighedsområdet for udpegning af BNBO placeres hos staten, vil en udmøntning af den foreslåede hjemmel ikke i sig selv medføre yderligere påbud eller forbud.

Efter gældende ret udpeges de øvrige områder, som lægges til grund ved den målrettede beskyttelse af den grundvandsressource, som anvendes til den almene vandforsyning, i takt med afslutningen af den statslige grundvandskortlægning, senest i bekendtgørelse nr. 246 af 15. marts 2017 om udpegning af drikkevandsressourcer. Det gælder blandt andet følsomme indvindingsområder og indsatsområder. En fremadrettet udpegning af BNBO i bekendtgørelsesform vil, sammen med de øvrige områdeudpegninger, styrke grundlaget for den målrettede grundvandsbeskyttelse.

Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer foretages af miljø- og fødevareministeren på baggrund af grundvandskortlægningens faglige leverancer. Det skal bemærkes, at grundvandskortlægningen er hjemlet i vandforsyningsloven i perioden 01.01.2016-31.12.2020. For at sikre, at pesticidstrategiens formål fuldføres i hele aftaleperioden, er der behov for senest i 2019 at tage stilling til, under hvilken hjemmel grundvandskortlægningen fortsætter.

Den foreslåede ændring påvirker ikke kommunernes ret til at give påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1. Kommunerne kan således fortsat pålægge yderligere forbud inden for BNBO, end det foreslåede forbud i miljøbeskyttelsesloven § 21 c, lige som kommunerne også kan give påbud og nedlægge forbud i et større areal, end BNBO er udpeget til, eller mere vidtgående, hvor det kan fagligt begrundes. Påbud og forbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, begrænser sig ikke til at omhandle pesticider, men gælder for enhver forurening og kan anvendes forebyggende. Det vil sige, at påbud kan gives, før der er sket en forurening, eller grænseværdier er overskredet. Påbud og forbud kan gives eller nedlægges i det omfang, den enkelte kommune på et fagligt grundlag og ud fra en aktuel og

individuel vurdering finder det nødvendigt for at sikre den enkelte boring under overholdelse af proportionalitetsprincippet. Den foreslåede ordning påvirker endvidere hverken kommunernes eller vandforsyningernes mulighed for at indgå frivillige aftaler som f.eks. dyrkningsaftaler.

Endelig foreslås det, at der indsættes en bestemmelse i lovens § 52 a, stk. 1, nr. 12, hvorefter udgifter til dækning af en økonomisk godtgørelse, der udbetales i medfør af de med hjemmel i den foreslåede § 64 d i miljøbeskyttelsesloven fastsatte regler, kan indregnes i vandprisen.

Såfremt godtgørelsen viser sig at udgøre det maksimale skønnet – dvs. en engangskompensation på 10 mio. kr., vil det samlet set svare til en ekstraudgift på vandprisen på 0,025 kr./m³, som betyder 4 kr. en gang for en familie på 4 personer.

Den foreslåede kompensationsmodel med en engangskompensation over vandprisen vil for vandforbrugerne tilknyttet et mindre vandværk med en vandproduktion på 100.000 m³ om året og med kompensation for en vaskeplads på 100.000 kr. give en engangsudgift på op til 200 kr. for en familie på 4 personer. Tilsvarende vil en kompensation på 100.000 kr. for et lille vandværk med en vandproduktion på 10.000 m³ om året give en engangsudgift på op til 2000 kr. for en familie på 4 personer.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det skønnes, at de administrative konsekvenser for staten til udpegning af BNBO ved udmøntningen af hjemmelsbestemmelsen i en bekendtgørelse svarer til en engangsudgift på samlet 2,5 mio. kr. i alt i perioden 2017-2020. Hertil kommer udgifter til drift af godtgørelsesordningen, som forventes at udgøre op til 1,3 årsværk i perioden 2018-2019.

Lovforslaget har efter 2019 i mindre omfang økonomiske og administrative konsekvenser for staten, idet løbende udpegning af BNBO kan foretages i forbindelse med kortlægning af delområder inden for de områder, der er nævnt i nr. 2-5 i lovens § 11a, stk. 1.

Lovforslaget vil medføre begrænsede administrative konsekvenser for Forsyningssekretariatet under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i forbindelse med fastsættelse af økonomiske rammer for de vandforsyninger, der er omfattet af vandsektorloven.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forbuddet mod vaskepladser inden for BNBO til almene vandforsyningsboringer vil umiddelbart medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser for berørte ejere af vaskepladser, men disse vil få deres tab godtgjort ved en økonomisk godtgørelse for tabet af vaskepladsen. Det er oprindeligt skønnet, at der maksimalt vil blive udbetalt samlet 10 mio. kr. som godtgørelse ud fra en antagelse om, at der maksimalt er 100 vaskepladser, som er etableret inden for BNBO, og at prisen for en vaskeplads er cirka 100.000 kr. med udsving fra 50.000 - 120.000 kr. Der findes ikke statslige eller kommunale registre over vaskepladser, og det har under det lovforbedrende arbejde ikke været muligt at kortlægge det præcise antal eller den geografiske placering af vaskepladser i BNBO, som lever op til reglerne i vaskepladsbekendtgørelsen. På baggrund af det foreliggende datagrundlag, herunder en spørgeskemaundersøgelse til kommunerne og analyse af eksisterende data, skønnes det, at der er i størrelsesordenen 30-100 vaskepladser placeret i

BNBO. Som anført i afsnit 1.2.2 er der dog stor usikkerhed forbundet med estimatet, og det er ikke muligt at angive, hvordan udgifterne på vandpriserne fordeler sig i de forskellige områder. Øvrige konsekvenser af forbuddet for driften af den enkelte virksomhed, så som at opblanding, påfyldning og udvendig vask skal foregå uden for BNBO, vurderes ikke at have nævneværdig betydning for erhvervslivet, når særligt henses til muligheden for at kunne give dispensation i de situationer, hvor jordbrugere rammes atypisk hårdt eller lignende.

Lovforslaget vil medføre mindre administrative konsekvenser for de almene vandforsyninger, som skal udbetale godtgørelser til berørte jordbrugere.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører ingen administrative konsekvenser for borgere.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes at have positive konsekvenser for miljøet, idet risikoen for punktkildeforurening i tilfælde af spild og uheld samt defekter på vaskepladser i de almene vandindvindingsboringers nærområde mindskes.

Der er tale om en målretning af grundvandsbeskyttelsen mod forurening.

7. Forholdet til EU-retten

Forslaget om forbud mod at opblende og påfylde pesticider og at foretage udvendig vask af pesticidsprøjten inden for et udpeget boringsnært beskyttelsesområde supplerer den eksisterende implementering af vandramme- og pesticidrammedirektiverne, der oprindeligt fandt sted i henholdsvis 2003 og 2011. Den eksisterende implementering er tilstrækkelig til at leve op til forpligtelserne i direktivet, og den supplerende implementering skyldes udelukkende gennemførelse af den politiske aftale, som har til formål at sikre en målrettet beskyttelse af grundvandet mod forurening med pesticider inden for drikkevandsboringers nærområde.

Forslaget relaterer sig til artikel 11 i pesticidrammedirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/128/EF om en ramme for Fællesskabets indsats for en bæredygtig anvendelse af pesticider). Ifølge artikel 11, som Danmark implementerede i forbindelse med direktivets ikrafttræden den 26. november 2011, skal medlemsstaterne sørge for, at der vedtages passende foranstaltninger til beskyttelse af vandmiljøet og drikkevandsforsyningerne mod pesticidernes virkninger. Foranstaltningerne skal støtte og være forenelige med de relevante bestemmelser i direktiv 2000/60/EF (vandrammedirektivet) og i forordning (EF) nr. 1107/2009 (pesticidforordningen).

Det fremgår endvidere af artikel 11, at foranstaltningerne bl.a. omfatter anvendelse af begrænsende foranstaltninger, der mindsker risikoen for forurening uden for det sprøjtede område som følge af

aerosolspredning, afdræning og afstrømning, herunder ved oprettelse af beskyttelseszoner for overfladevand og grundvand, der er udlagt til drikkevandsindvinding, hvor pesticider ikke må udbringes eller opbevares.

I artikel 13 i pesticidrammedirektivet er det derudover fastsat, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at håndtering og opbevaring ikke er til fare for menneskers sundhed eller miljøet. Der er i den forbindelse bl.a. fokus på opbevaring, håndtering, fortynding og opblanding af pesticider inden udbringning og på rengøringen af udbringningsudstyret (pesticidsprøjten) efter udbringning.

Forslaget relaterer sig også til artikel 4 i vandrammedirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger). Artikel 4, stk. 1, litra b, fastsætter overordnede miljømål for grundvand. Der er i artikel 4, stk. 1, litra b, (i), krav om, at medlemsstaterne skal forebygge eller begrænse udledning af forurenende stoffer til grundvand og forebygge forringelse af tilstanden af alle grundvandsforekomster. Medlemsstaterne skal ligeledes beskytte, forbedre og restaurere alle grundvandsforekomster med henblik på at opnå god grundvandstilstand, jf. 4, stk. 1, litra b(ii). Derudover indeholder vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1, litra b,(iii), en forpligtelse for medlemsstaterne til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at vende enhver væsentlig og vedvarende opadgående tendens i koncentrationen af et hvilket som helst forurenende stof hidrørende fra menneskelig aktivitet med henblik på en progressiv reduktion af forureningen af grundvandet. Den danske implementering af vandrammedirektivet skete oprindeligt med vedtagelse af miljømålsloven i 2003 samt ændringer i planloven og naturbeskyttelsesloven.

Forbuddet kan betragtes som et supplerende initiativ til den eksisterende implementering af direktiverne, som hidtil er blevet anset for tilstrækkelig.

Det er en forudsætning for udnyttelsen af hjemlen til at fastsætte regler om en godtgørelsesordning, at godtgørelsesordningen kan godkendes af EU-Kommissionen som statsstøtte, som er forenelig med TEUF artikel 108.

8. Hørte myndigheder og organisationer

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af større betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Udpegning af BNBO giver staten en engangsmerudgift på samlet 2,5 mio. kr. i perioden 2017-2020. Udgifter til drift af

		godtgørelsesordningen forventes at udgøre op til 1,3 årsværk i perioden 2018-2019.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen, idet erhvervslivet kompenseres for tab ved en godtgørelsesordning og ved at overvælte udgifter på vandforbrugerne.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	De skønnede maksimalt 10 mio. kr., der forventes udbetalt i henhold til godtgørelsesordningen, vil blive finansieret over vandprisen, og vil dermed blive betalt af forbrugerne.
Miljømæssige konsekvenser	Risikoen for forurening af de almene vandindvindingsboringers nærområde mindskes.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ordningen udgør en del af den overordnede mekanisme for vandbeskyttelse, men går ud over beskyttelsesniveauet i vandrammedirektivet og pesticidrammedirektivet og ud over de foranstaltninger, der er nødvendige for gennemførelsen af vandrammedirektivet.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	JA X	NEJ

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

§ 21 c, stk. 1

Med henblik på at styrke beskyttelsen af grundvandet mod pesticider foreslås der indført et forbud mod opblanding og påfyldning af pesticider og udvendig vask af pesticidesprøjter inden for et udpeget boringsnært beskyttelsesområde (BNBO). Forslaget har specifikt betydning for vaskepladser, hvor forbuddet også er gældende.

Der er ikke efter de hidtil gældende regler udpeget BNBO, men alene beregnet og afgrænset BNBO. Der er ikke generelt gældende regler, der i det hele forbyder opblanding og påfyldning af pesticider eller udvendig vask af pesticidesprøjter på de arealer, der forventes udpeget som BNBO fremover.

Der henvises til afsnit 2.1.1.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger for en gennemgang af de aktiviteter, der konkret forbydes.

I forhold til indvendig vask af en pesticidesprøjte efter sprøjtning, det vil i praksis sige vask af pesticidesprøjtens tomme tank, der normalt indeholder sprøjtevæsken, så er der særlige krav hertil. Det følger af bekendtgørelse nr. 906 af 24. juni 2016 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, at rester i en sprøjte i forbindelse med indvendig vask af sprøjten skal fortyndes mindst 50 gange og sprøjtes ud på det behandlede areal under kørsel.

Bestemmelsen i § 21 c, stk. 2, giver Miljø- og fødevarerministeren hjemmel til at kunne fastsætte de nærmere regler om forbuddet. Der henvises til afsnit 1.2.2, og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger. Disse regler vil blive afstemt med de eksisterende bestemmelser i vaskepladsbekendtgørelsen, og indsat der.

§ 21 c, stk. 3 og 4

Miljø- og fødevarerministerens afgørelse om dispensation kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. lovens § 91, stk. 1. Det er hensigten, at ministerens beføjelser til at meddele dispensation vil blive henlagt til Miljøstyrelsen, jf. lovens § 80.

§ 21 c, stk. 5

Den foreslåede bestemmelse i stk. 5 fastsætter, at hvor kommunalbestyrelsen efter bestemmelserne i miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, eller § 26 a, stk. 1, allerede har pålagt rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som pålægger ejeren af en vaskeplads der nu ville blive berørt af forbuddet en tilsvarende rådighedsindskrænkning eller andre foranstaltninger, så har forbuddet efter § 21 c, stk. 1, ingen retsvirkninger.

Bestemmelsen er nødvendig for at beskrive konsekvenserne af en situation, hvor der er flere konkurrerende årsager til en rådighedsindskrænkning. Her har påbud eller forbud efter lovens § 24, stk. 1, og afgørelser m.v. efter § 26 a, stk. 1, altså en fortrinsret.

Til nr. 2

I de nærmere administrativt fastsatte regler om forbuddet, som skal udstedes med hjemmel i forslaget til § 64 d, vil der bl.a. blive beskrevet en godtgørelsesordning, der skal kompensere ejere af vaskepladser, der er beliggende inden for et udpeget BNBO, enten ved den indledningsvise udpegning, der forventes at ske i 2018, eller ved en senere udpegning af et BNBO, hvorved vaskepladsen kommer til at indgå i BNBO. Ved den nærmere fastsættelse af godtgørelsesordningen vil der kunne fastsættes regler om, at ejere af vaskepladser, der har kunnet indrette sig på, at deres vaskeplads ville blive omfattet af regler om udpegning af BNBO, ikke vil have adgang til godtgørelse for en sådan rådighedsindskrænkning.

Til nr. 3

§ 110, stk. 1, nr. 1, foreslås ændret, således at der bliver hjemmel til at straffe overtrædelser af forbuddet i § 21 c, stk. 1.

Til nr. 4

§ 110, stk. 3, foreslås ændret, således at der er hjemmel til at fastsætte regler om straf for overtrædelse af regler udstedt i medfør af de foreslåede bestemmelser i § 21 c, stk. 2, og § 64 d, hvorefter ministeren kan fastsætte nærmere regler om forbuddet, herunder adgangen til at dispensere, og om godtgørelsesordningen.

Til § 2

Til nr. 1 og 2

Der er udelukkende tale om lovtekniske konsekvensændringer.

Til nr. 3

Det foreslås, at der indsættes en hjemmel i vandforsyningslovens § 11 a, stk. 1, nr. 6 til at udpege BNBO i en bekendtgørelse. Derved sikres det, at der til samtlige vandindvindingsanlæg til almene vandforsyningsanlæg forefindes et fagligt afgrænset BNBO, og at den politiske aftale om pesticidstrategi 2017-2021 får den tilsigtede virkning med en styrket målrettet beskyttelse af grundvandet.

Udpegning af BNBO kan foretages løbende sammen med de udpegninger, som miljø- og fødevareministeren i øvrigt fastsætter regler for i vandforsyningslovens § 11 a.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1.3 lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Med den foreslåede bestemmelse i § 52 a, stk. 1, nr. 12, vil godtgørelser til ejere af vaskepladser, der er berørt af rådighedsindskrænkninger på grund af beliggenhed i et udpeget BNBO, blive finansieret over vandprisen. Det er således hensigten, at udbetalingen af godtgørelse til en berørt ejer vil ske fra den vandforsyning, der har BNBO beliggende inden for dens område. Grundlaget for at der kan ske udbetaling, forventes det at vandforsyningen vil modtage fra Miljøstyrelsen efter sagsbehandling af dokumentationsmateriale fra ansøger. Der henvises til de almindelige bemærkninger, afsnittene 2.1.1.2 og 2.2.1.3.

Ordningen svarer omtrent til den ordning, der er gældende ret i forhold til udgifter til dækning af en fastsat økonomisk godtgørelse efter § 64 c i lov om miljøbeskyttelse, jf. § 52 a, stk. 1, nr. 11, i lov om vandforsyning m.v.

Da der er tale om en omkostning, som vandforsyningerne ikke kan påvirke eller kun marginalt kan påvirke, vil omkostningen til godtgørelse ikke blive underlagt effektiviseringskrav som følge af den foreslåede godtgørelsesordning. Der henvises her til kapitel 5 i bekendtgørelse om økonomiske rammer for vandforsyninger (udmøntning af vandsektorforliget).

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2018. Miljøbeskyttelseslovens § 21 c får ingen retsvirkning, før der foretages udpegning af BNBO efter regler udstedt i medfør af vandforsyningslovens § 11 a, stk. 1, nr. 6. Udpegning af BNBO i bekendtgørelsesform forventes foretaget i løbet af 2018.

Til § 4

Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dette svarer til, hvad der gælder efter miljøbeskyttelsesloven og vandforsyningsloven.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende ret

Lovforslaget

§ 1

I lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016 foretages følgende ændringer:

1. Efter § 21 b indsættes:

»§ 21 c. Inden for et i medfør af vandforsyningsloven udpeget boringsnært beskyttelsesområde til boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger, må der ikke foretages opblanding og påfyldning af pesticider samt udvendig vask af pesticidesprøjter eller etableres vaskepladser.

Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om det i stk. 1 nævnte forbud.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde dispenseres fra forbuddet i stk. 1.

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om adgangen til at meddele

dispensation, herunder vilkår, tidsbegrænsning og dokumentation.

Stk. 5. Stk. 1 finder ikke anvendelse, såfremt kommunalbestyrelsen efter § 24 stk. 1, har udstedt et påbud eller nedlagt et forbud, eller efter § 26 a, stk. 1, har pålagt rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som pålægger en tilsvarende rådighedsindskrænkning eller andre foranstaltninger, end hvad gælder efter stk. 1.«

2. Efter § 64 c indsættes i *kapitel 8*:

»§ 64 d. Miljø- og fødevareministeren fastsætter nærmere regler om, i hvilke situationer der vil blive ydet godtgørelse til ejeren af en vaskeplads for den rådighedsbegrænsning, forbuddet efter § 21 c indebærer, samt om beregning og udbetaling af godtgørelsen,«.

3. I § 110, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »§ 21 b«: »§ 21 c, stk. 1,«.

4. I § 110, stk. 3, indsættes efter »§ 19 a«: »§ 21 c, stk. 2 og 3,« og efter »§ 56, stk. 3,«: »§ 64 d,«.

§ 110. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der

1) Overtræder § 9 j, stk. 4, § 15 b, stk. 2, § 20, § 21 b, § 22, § 23, § 27, stk. 1 eller 2, § 28, stk. 4, § 43, § 45, stk. 3, § 50, stk. 1, § 50 a, stk. 1 eller 2, § 72 a eller § 89 c,

Stk. 3. I regler og forskrifter, der udstedes i medfør af §§ 7-10, §§ 12-16, § 17, stk. 3, § 18, § 19, stk. 5, § 19 a, § 27, stk. 3, § 31, stk. 3, § 32 a, stk. 2 og 3, § 35, § 35 a, § 35 b, § 35 c, § 37 b, stk. 2, § 39, stk. 4, § 39 b, stk. 2, § 44, § 45, stk. 2, 4, 5 og 7, § 45 b, § 45 d, § 46 a, stk. 2, § 46 b, § 47, stk. 2, § 48, § 50 a, stk. 3, § 50 c, § 50 d, § 51, § 53, § 53 c, stk. 3, § 55 c, stk. 2, § 56, stk. 3, § 72 a, stk. 3, § 89, stk. 2, og § 89 a, kan der fastsættes straf af bøde. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år under tilsvarende omstændigheder som anført i stk. 2

§ 11 a. Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler, hvorved der udpeges

§ 2

I lov om vandforsyning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 125 af 26. januar 2017 foretages følgende ændringer:

1. I § 11 a, stk. 1, nr. 4 ændres »over for, og« til: »overfor,«

1. områder med drikkevandsinteresser,
2. områder med særlige drikkevandsinteresser,
3. indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for områderne nævnt i nr. 2,
4. delområder inden for de områder, der er nævnt i nr. 2 og 3, og som er særlig følsomme over for en eller flere typer af forurening (følsomme indvindingsområder), med angivelse af, hvilken eller hvilke typer af forurening de anses for følsomme over for, og
5. delområder inden for de følsomme indvindingsområder, jf. nr. 4, på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forureningstrusler og den naturlige beskyttelse af vandressourcerne, hvor en særlig indsats til beskyttelse af vandressourcerne er nødvendig til sikring af drikkevandsinteresserne (indsatsområder).

2. I § 11 a, stk. 1, nr. 5, ændres »(indsatsområder).« til »(indsatsområder), og«.

3. I § 11 a, stk. 1, indsættes som nr. 6:

»6) boringsnære beskyttelsesområder til boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger.«

4. I § 52 a, stk. 1, indsættes efter nr. 11 som nyt nummer:

»12) udgifter til dækning af en økonomisk godtgørelse fastsat efter regler udstedt i medfør af § 64 d i lov om miljøbeskyttelse«.

Nr. 12 til 14 bliver herefter til nr. 13 til 15.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 2018.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.